

Розділ 4

ОСВІТА І ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ

УДК 316.653-053.6:355.01-021.68(477)

Ігор КОЛЯДА
(м. Київ)

Роль моральних авторитетів у формуванні громадянської позиції молодшої генерації у повоєнній Україні

Сучасний світовий устрій динамічно трансформується за складною траєкторією: роль держав, міжурядових і неурядових організацій, транснаціональних корпорацій та інших акторів на міжнародній арені, зазнає суттєвих змін.

Оцінка сучасного світового порядку з моральної позиції і виявлення перспектив його майбутнього розвитку є дуже актуальне для наукових дисциплін, що здійснюють дослідження у сфері міжнародних відносин.

Відкрита агресія путінської Росії проти України у лютому 2022 року та той неочікуваний світовим співтовариством цій агресії спротив українського народу став яскравим прикладом протистояння нації, що маючи моральні авторитети, формувалася на засадах загальнолюдських цінностей, нації, моральна деградація якої визначилася поняттям, яке з перших днів агресії стало загальноновживаним, «орки».

Про важливість ролі морального авторитету не раз наголошував видатний діяч релігійного та громадсько-політичного життя доби незалежності України очільник УГКЦ Блаженніший Любомир Гузар, особистість якого стала прикладом для українського суспільства «морального авторитету». «В українському суспільстві існує таке поняття, як «моральний авторитет». Цей почесний титул надають особам, які мають певний вік, високу освіту, широке знання, багато досвіду, практичну мудрість, приклад життя. Особлива прикмета таких людей – їх слово приймають, бо вважають дуже правдивим і справедливим. Може, власне це змушує інших прислуховуватися до того, що вони кажуть. Поняття «морального авторитету» дуже оправдане, бо суспільство потребує осіб, слово яких можна і треба майже беззастережно приймати. Такий почесний титул може для декого стати великою спокусою: його прагне здобути не одна особа. Це вже така людська слабкість та бажання слави. Дехто навіть готовий купити його за велику ціну. Даремно, бо людина стає моральним авторитетом не з власної ініціативи – ніхто не може приписати собі такий титул, – але на підставі думки інших людей. Суспільство мусить мати абсолютно правдомовні особистості. Усі чоловіки та жінки, старші й молодші, більше чи менше вчені незалежно від професії, фаху чи заняття повинні так говорити і діяти, щоби слухач чи читач не мав сумніву щодо їх праведності в

щоденному житті. Отже, кожна людина може і повинна бути моральним авторитетом», – слушно зазначав у своєму виступі Блаженніший Любомир.

Сучасні події в Україні, героїчний спротив українського народу агресії путінській Росії, засвідчили, що в умовах потужної деконструкції систем цінностей, яка захопила весь світ, і панування новітнього нігілізму – популізму, наявність моральних авторитетів в українському соціумі у періоді, що передував війні, стало одним із важливих чинників, що визначає успішність у боротьбі за ідеали демократії та свободи. Саме наявність таких моральних авторитетів упродовж попередніх десятиліть складного, досить суперечливого, періоду розбудови державної незалежності України, стали орієнтирами, які допомогли українському народу не зійти на манівці, не піддатися облуді.

Наявність морального авторитету чи авторитетів в українському суспільстві довоєнного періоду, поява нових авторитетів в умовах найжорстокішого протистояння варварській агресії орків віддзеркалює надію, готовність української нації рухатися шляхом утвердження Української державності на засадах подальшої політичної, ідеологічної та духовної консолідації суспільства, утвердженню загальнолюдських цінностей, як основи свого повсякденного буття. Це тим більш важливо для молодшої генерації українців, яка увійде у життя у складний для сучасного людства післявоєнний період – мати орієнтири, мати тих, до кого можна звернутися із складними питаннями.

Саме українське суспільство, яке боронячи свою волю та незалежність Української держави, явить світові такі приклади особистостей високої моралі, щирості устремлень, полум'яного патріотизму, нездоланності духу, які слугуватимуть моральними авторитетами не тільки молодим українцям, а і молодій генерації всього світу.

Наявність таких моральних авторитетів у післявоєнному житті українського суспільства стане засадою формування світу, держави, громадянського суспільства, нової генерації українців, для яких важливим буде жити у суспільстві, де всі будуть говорити та чинити правду або щонайменше про це старатимуться.

Післявоєнний світ, перемога сил Світу над силами Темряви стане основою для поступово подолання кризи еліт, кризи авторитетів, що охопили світ у довоєнні десятиліття, ставши однією з суттєвих причин, яка уможливила після двох світових війн розгортання на європейському континенті нової війни, що може перерости у нову світову, країною, яка своїм місцем у Раді безпеки ООН мала б виступати гарантом мирного співіснування народів, пошуку мирного врегулювання міждержавних конфліктів, а не країною, що знову поставила світ на грань самознищення.

Післявоєнний світ має відмовитися від цінностей суспільства споживання та повернутися до утвердження засад суспільства, в якому духовні цінності виступатимуть виховними орієнтирами для молодшої генерації, в якому не лише матеріальне благополуччя буде визначальним критерієм поступального розвитку країни, народу, суспільства, а і наявність моральних авторитетів та їхнього впливу на суспільні процеси, повага до особистого вибору людини,

народу стануть ключовими життєвими засадами у процесі формування духовного обличчя молодого покоління, як українців, так і молоді у світі.

УДК 34-053.6:355.01-021.68

Валерій ЦИБУХ
(м. Київ)

Формування молодіжної політики у повоєнні роки через міжнародні освітні, культурні та туристичні програми

Нині Українська держава перебуває на новому щаблі творення. Перебуваючи в умовах війни, своє майбутнє Україна виборює в боях несучи тяжкі втрати. Наша нація, як завжди у критичних умовах, згуртувалася і демонструє високий здоровий патріотизм. В Україні під час війни проявлена дивовижна єдність нації, а Національна єдність, як відомо, це запорука державності. І що важливо наголосити, в авангарді цього історичного процесу є молодь.

Особливе місце в сучасній українській дійсності займає безпрецедентний за масштабами феномен волонтерського руху. Про нього сьогодні з захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Розквіт волонтерської діяльності в Україні припав на часи Революції Гідності і початок війни на Донбасі та отримав законодавче закріплення [2]. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави та її населення. Важливо зазначити, що домінуюча частка волонтерів – це молодь і безумовно студентство. Це унікальне явище в майбутньому ще очікує на увагу українських та зарубіжних дослідників.

Актуальним в цей складний для українського народу час є питання повоєнного відновлення країни. Враховуючи світовий досвід й спираючись на підтримку громадянського суспільства, наша держава має зосередити увагу на залучення молоді до відродження країни, враховуючи нормативно закріплені напрямки [3].

Внаслідок агресії Російської Федерації, військових дій постраждали багато закладів освіти, закладів культури, тощо. Понад 10 млн. громадян були вимушені покинути свої домівки, багато молодих людей вимушені вчитися за кордоном (а значить є надія, що досвід наших друзів буде перейнятий через студентів у недалекому майбутньому, який буде втілено у нашу країну). Але одночасно спостерігається і розширення можливостей академічної мобільності. Наш Університет, НПУ імені М. П. Драгоманова, виконуючи свою місію, як багатопрофільного закладу вищої освіти, має цікаві нароби у цьому плані, які зокрема задекларовані у Педагогічній конституції Європи [4].